

HỘI CHỨNG CAI CDTP & CÁC CHẤT ÊM DỊU KHÁC

ThS BS Đoàn Trúc Quỳnh

Mục tiêu học tập

- Nhận biết các biểu hiện trong hội chứng cai của CDTP & các chất êm dịu khác (rượu bia, thuốc ngủ, cần sa, cỏ Mỹ)
- Nắm được nguyên tắc xử lý cắt cơn hội chứng cai CDTP (heroin, methadone) và các chất êm dịu (rượu bia, thuốc ngủ, cần sa, cỏ Mỹ)

Hội chứng cai CDTP

- Chất dạng thuốc phiện :heroin, thuốc phiện, morphin, codein và methadone...
- Hội chứng cai CDTP rất khó chịu nhưng hiếm khi đe dọa tính mạng.

Hội chứng cai CDTP

- CDTP tác dụng ngắn (heroin): Khởi phát các triệu chứng cai 8-24 giờ sau lần cuối cùng sử dụng; đỉnh 36-72 giờ, kéo dài 7-10 ngày.
- CDTP tác dụng kéo dài (ví dụ methadone): Khởi phát các triệu chứng cai 12-48 giờ sau lần sử dụng cuối cùng; đạt đỉnh 72- 96 giờ, kéo dài 2 tuần hoặc hơn.

(Nguồn: N Engl J Med 2003;348:1786-95)

Hội chứng cai CDTP

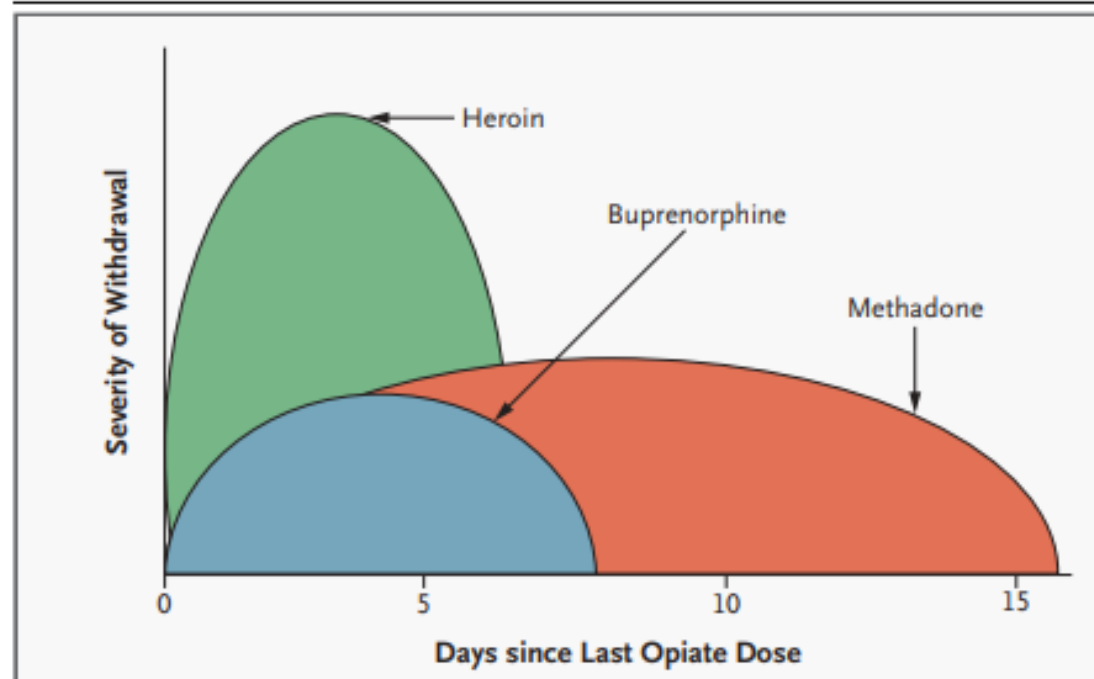
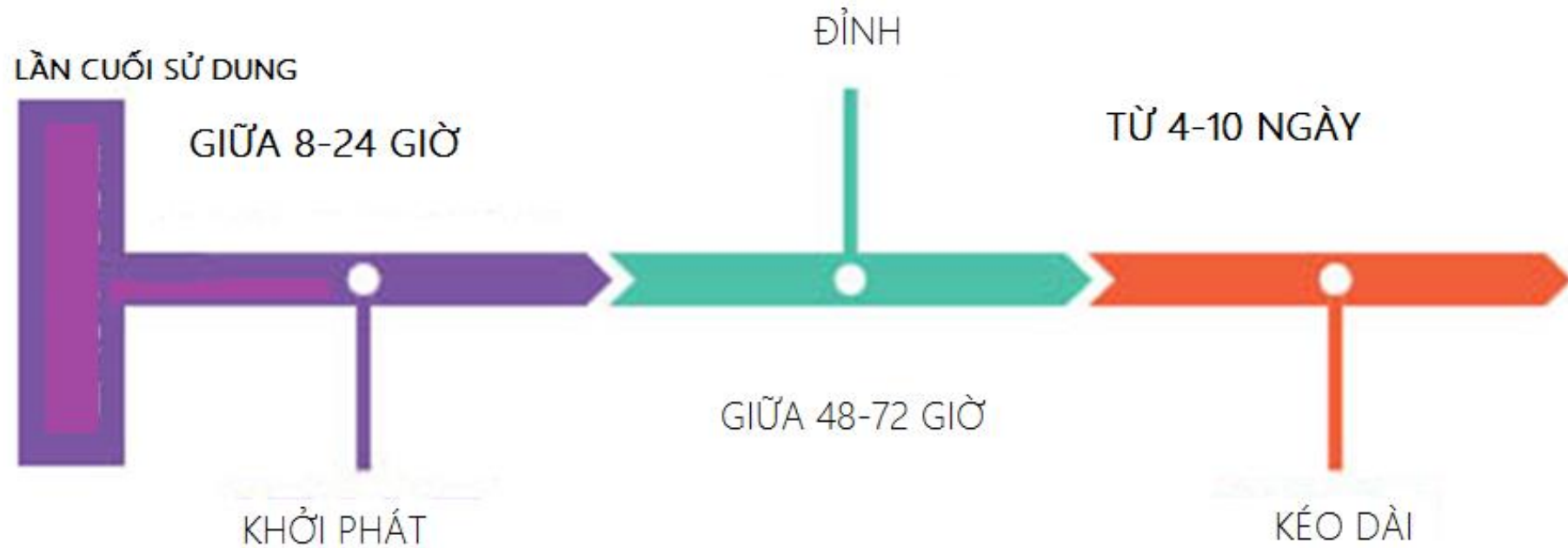

Figure 1. Severity of Opioid-Withdrawal Symptoms after Abrupt Discontinuation of Equivalent Doses of Heroin, Buprenorphine, and Methadone.

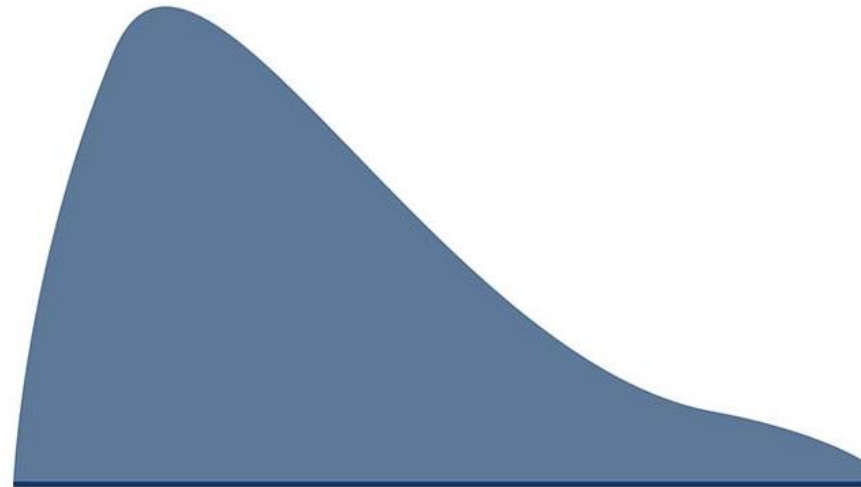
Peak withdrawal symptoms are most severe after discontinuation of heroin. Such symptoms last longest with methadone, which has a somewhat later peak of severity. Buprenorphine has milder peak withdrawal symptoms than does methadone; the duration of symptoms is intermediate between those for methadone and those for heroin.

Hội chứng cai heroin

Hội chứng cai methadone

METHADONE WITHDRAWAL TIMELINE

1 DAY 3 DAYS 5 DAYS 1 WEEK 2 WEEKS 1 YEAR

STAGE 1

Triệu chứng cai xuất hiện trong 30 giờ, triệu chứng nhẹ đến trung bình ở hầu hết người sử dụng. Tuy nhiên, cường độ tăng rất nhanh

STAGE 2

Đỉnh điểm, kéo dài khoảng 1-3 ngày với các triệu chứng dữ dội nhất, giảm dần trong vòng 1-2 tuần

STAGE 3

Hội chứng cai sau giai đoạn cấp có thể kéo dài vài tháng, thậm chí vài năm

Hội chứng cai CDTP

Triệu chứng:

- Buồn nôn, nôn
- Lo lắng
- Mất ngủ
- Đợt nóng / lạnh
- Đổ mồ hôi
- Chuột rút
- Chảy nước mắt, nước mũi
- Tiêu chảy

Hội chứng cai CDTP

Quan sát và giám sát:

- Bệnh nhân cần được theo dõi thường xuyên (3-4 lần mỗi ngày) về các triệu chứng và biến chứng.
- Thang điểm hội chứng cai CDTP ngắn hạn (SOWS) là một công cụ hữu ích để theo dõi hội chứng cai (1-2 lần/ ngày)

Hội chứng cai CDTP (Thang điểm SOWS)

Triệu chứng	Không hiện diện	Nhẹ	Trung bình	Nặng
Thấy không ổn (bệnh)	0	1	2	3
Co thắt dạ dày	0	1	2	3
Co/ giật cơ	0	1	2	3
Thấy lạnh	0	1	2	3
Đánh trống ngực	0	1	2	3
Căng cơ	0	1	2	3
Nhức mồm và đau	0	1	2	3
Ngáp	0	1	2	3
Chảy nước mắt	0	1	2	3
Khó ngủ	0	1	2	3

Điểm số Đề xuất quản lý hội chứng cai

0-10 Hội chứng cai nhẹ, chỉ điều trị triệu chứng

10-20 Hội chứng cai trung bình, dt tr/chứng hoặc CDTP

20-30 Hội chứng cai nặng, CDTP

Tr/ch ứng	Thuốc	Đường dùng	Tần suất	Chống chỉ định	
Mất ngủ	Tenazepam	10-30mg	Đường miệng	Khi cần, trước khi đi ngủ	Hội chứng cai BZD
	Promethazine	25-75mg		Khi cần, trước khi đi ngủ	Hội chứng cai BZD
Buồn nôn +/- ói	Metoclopramide	10mg	Đường miệng Hoặc tiêm bắp	Mỗi 4-6h khi cần, lên đến 3l/ng	RL trương lực
	Prochlorperazine	5mg	Đường miệng	Lên đến 3l/ngày khi cần	Phản ứng RL trương lực
Chuột rút ruột bụng	Propantheline	15mg	Đường miệng	Lên đến 3l/ngày khi cần	
	Hyoscine butylbromide	20mg	Đường miệng	Lên đến 3-4l/ ngày khi cần đến 2-3 ngày	Tiểu chảy nhiễm trùng
Tiêu chảy	Kaolin		Đường miệng	4l/ngày khi cần	
	Loperamide		Đường miệng	Bắt đầu 4mg, sau đó 2mg/mỗi lần phân chưa định hình, tối đa 16mg/ ngày	

Tr/chứng	Thuốc	Đường dùng	Tần suất	Chống chỉ định	
Chuột rút cơ	Quinine sulfate	300mg	Đường miệng	2l/ ngày khi cần	Dị ứng quinin
Đau đầu hoặc đau khác	Paracetamol/ Codein phosphate	1000mg / 16mg	Đường miệng		
	Para/ Orhenadrine		Đường miệng		
	Paracetamol	1000mg	Đường miệng	4-6h nếu cần, có thể lên 4000mg/ ngày	
	Ibuprofen	400mg	Đường miệng	3l/ ngày nếu cần	Viêm/ loét dạ dày, hen PQ
	Celecoxib		Đường miệng		
Kích động, lo lắng, không yên	Diazepam	5mg	Đường miệng	2-3l/ngày, giảm liều 3-5 ngày	Hội chứng cai BZD

Quản lý hội chứng cai CDTP

Hội chứng cai CDTP mức độ nhẹ:

- Uống ít nhất 2-3 lít nước mỗi ngày để thay thế nước mất qua vã mồ hôi và tiêu chảy.
- Đồng thời cung cấp bổ sung vitamin B và vitamin C.
- Điều trị triệu chứng và chăm sóc hỗ trợ thường là đủ.

Quản lý hội chứng cai CDTP

Hội chứng cai CDTP mức độ trung bình-nặng:

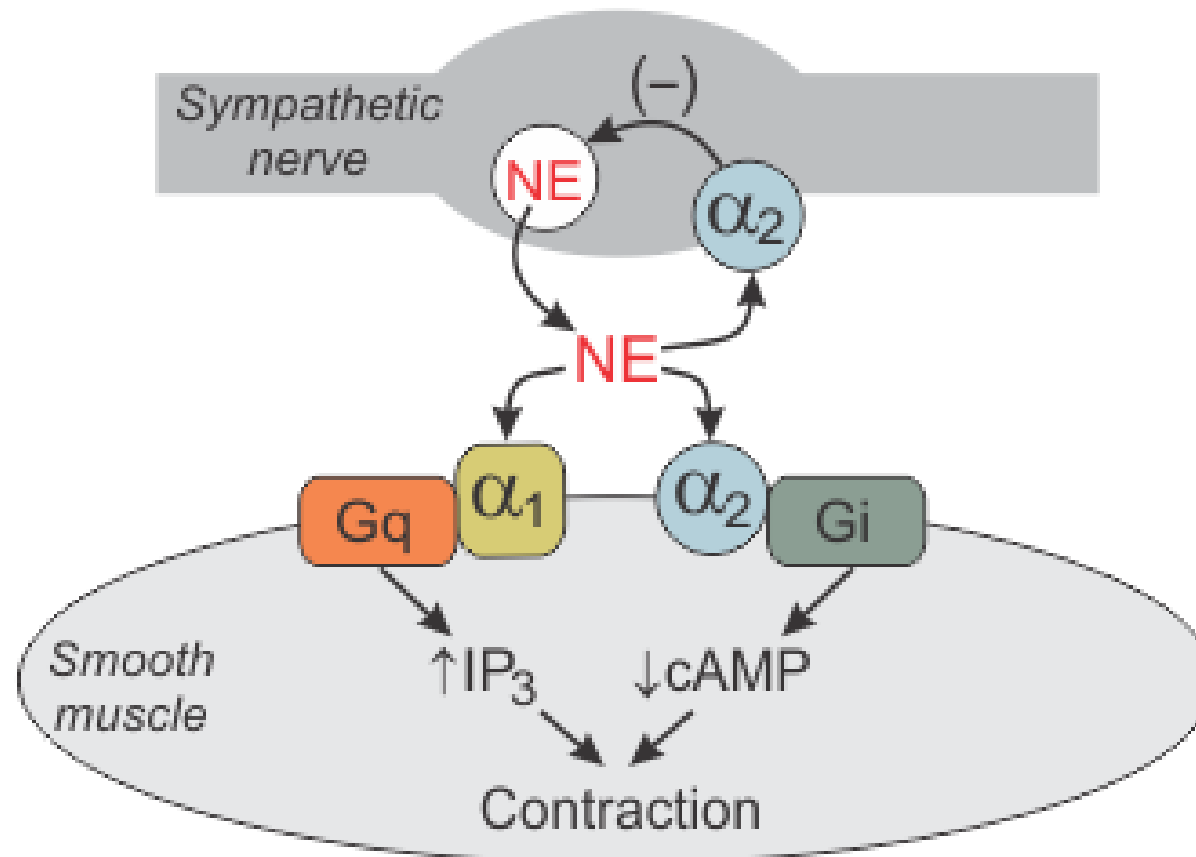
- Xử trí như hội chứng cai nhẹ
- Bổ sung clonidine / (*Lofexidine- FDA approved 2018*) hoặc CDTP như buprenorphine, methadone (không được sử dụng trong điều trị cắt cơn/ Việt Nam) hoặc codeine phosphate

Quản lý hội chứng cai CDTP

Clonidine:

- Thuốc đồng vận alpha 2 giao cảm:
- Giảm các triệu chứng của hội chứng cai CDTP như đổ mồ hôi, tiêu chảy, nôn mửa, đau quặn bụng, ớn lạnh, lo lắng, mất ngủ và run.
- Thuốc có thể gây buồn ngủ, chóng mặt và hạ huyết áp.
- Clonidine nên được sử dụng kết hợp với điều trị triệu chứng khi cần.
- Không nên dùng cùng lúc với chất thay thế CDTP.

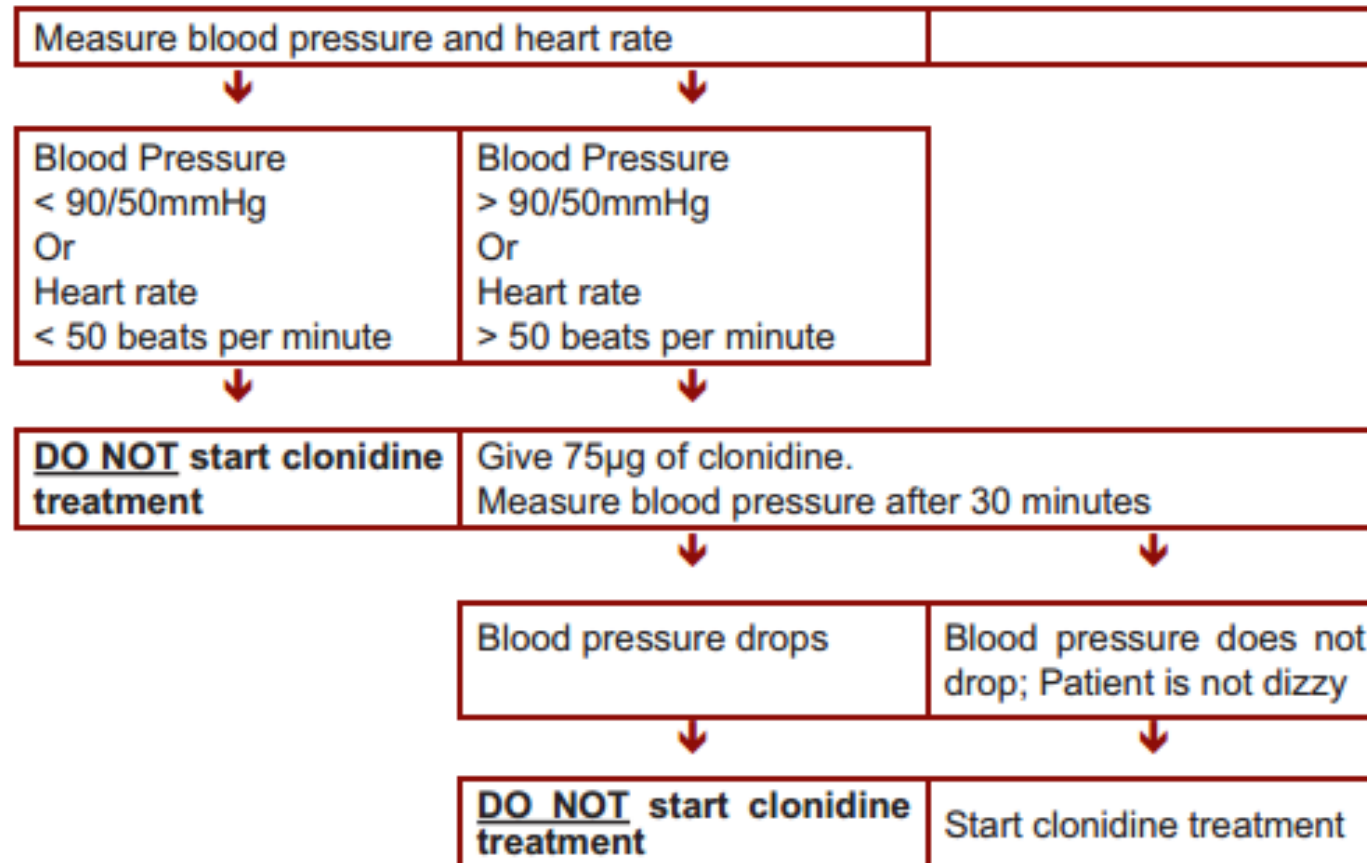
Cơ chế hoạt động của Clonidine

Đồng vận lên thụ thể alpha 2 giao cảm làm giảm dòng giải phóng NE (TW)

Quản lý hội chứng cai CDTP

Figure 2: Procedure for administering clonidine for moderate/severe opioid withdrawal

Quản lý hội chứng cai CDTP

Table 4: Clonidine dosing for moderate/severe opioid withdrawal

	Morning	Early Afternoon	Night
Day 1	150 µg	150 µg	150 µg
Day 2	150-300 µg	150-300 µg	150-300 µg
Day 3	150-300 µg	150-300 µg	150-300 µg
Day 4	75 µg	75 µg	75 µg
Day 5	75 µg	Nil	75 µg

Quản lý hội chứng cai CDTP

Buprenorphine:

- CDTP tốt nhất để quản lý hội chứng cai trung bình đến nặng
- Giảm hội chứng cai , thèm nhớ
- Dùng khi bệnh nhân bắt đầu có biểu hiện hội chứng cai (≥ 8 h sau lần dùng heroin cuối

Quản lý hội chứng cai CDTP

Buprenorphine for opioid withdrawal management

	Recommended dose
Day 1	6 mg
Day 2	8 mg
Day 3	10 mg
Day 4	8 mg
Day 5	4 mg

Quản lý hội chứng cai CDTP

- Methadone:

	Recommended dose
Days 1-4	30 mg
Days 5-8	35 mg
Day 9	30 mg
Day 10	25 mg
Day 11	20 mg
Day 12	15 mg
Day 13	10 mg
Day 14	5 mg
Day 15	0 mg

15mg sáng-15mg chiều

Quản lý hội chứng cai CDTP

- Codein phosphate

Codeine phosphate for opioid withdrawal management

	Recommended dose
Days 1-3	240mg/day in 4 divided doses
Day 4	210mg/day in 4 divided doses
Day 5	180mg/day in 4 divided doses
Day 6	150mg/day in 4 divided doses
Day 7	120mg/day in 4 divided doses
Day 8	90mg/day in 3 divided doses
Day 9	60mg/day in 3 divided doses
Day 10	30mg/day in 2 divided doses

Hội chứng cai thuốc ngủ BZD

- Các thuốc benzodiazepin tác dụng ngắn bao gồm oxazepam, alprazolam và temazepam. : hội chứng cai thường bắt đầu từ 1-2 ngày sau liều cuối cùng và kéo dài trong 2-4 tuần hoặc lâu hơn.
- Các thuốc benzodiazepin tác dụng kéo dài bao gồm diazepam và nitrazepam. Hội chứng cai thường bắt đầu 2-7 ngày sau liều cuối cùng và kéo dài trong 2-8 tuần hoặc lâu hơn

Hội chứng cai thuốc ngủ BZD

Các triệu chứng bao gồm:

- Lo lắng
- Mất ngủ
- Bồn chồn
- Kích động và cáu kỉnh
- Khả năng tập trung và trí nhớ kém
- Căng cơ và đau nhức
- Các triệu chứng này có xu hướng chủ quan, ít dấu hiệu quan sát được.

Hội chứng cai thuốc ngủ BZD

Quan sát và giám sát

- Theo dõi thường xuyên về các triệu chứng và biến chứng.
- Mức độ nghiêm trọng của các triệu chứng cai benzodiazepine có thể dao động rõ rệt và thang điểm cai nghiện không được khuyến cáo.
- Nếu có thể, NVYT nên thường xuyên (mỗi 3-4 giờ) nói chuyện với bệnh nhân và hỏi về các triệu chứng thể chất và tâm lý.
Trấn an và giải thích các triệu chứng khi cần thiết

Hội chứng cai thuốc ngủ BZD

- Cách an toàn nhất để quản lý việc cai nghiện benzodiazepine là cho thuốc benzodiazepine với lượng giảm dần. → giảm các triệu chứng cai nghiện benzodiazepine và ngăn ngừa phát triển các cơn động kinh.
- Bước đầu tiên trong quản lý cai nghiện benzodiazepine là ổn định bệnh nhân bằng một liều diazepam thích hợp.
- Tính lượng diazepam tương đương với liều benzodiazepine mà bệnh nhân đang sử dụng, tối đa là 40mg diazepam

Hội chứng cai thuốc ngủ BZD

Calculating diazepam equivalent doses

5 mg of <i>diazepam</i> is equivalent to:		
0.5mg	of <i>alprazolam</i>	
3mg	of <i>bromazepam</i>	
10mg	of <i>clobazam</i>	
1mg	of <i>flunitrazepam</i>	
0.5mg	of <i>lorazepam</i>	
0.75mg	of <i>lormetazepam</i>	
5mg	of <i>nitrazepam</i>	
15mg	of <i>oxazepam</i>	
2.5mg	of <i>midazolam</i>	
10mg	of <i>temazepam</i>	
0.25mg	of <i>triazolam</i>	

For example:
If the patient is using 4 mg of *lorazepam* per day, this is equivalent to 40mg of *diazepam* per day.

If the patient is using 60 mg of *temazepam* per day, this is equivalent to 30mg of *diazepam* per day

Hội chứng cai thuốc ngủ BZD

Low-dose benzodiazepine reducing schedule

Patients using less than 40mg/day diazepam equivalent				
	Time of dose			Total dose daily
	08:00	12:00	20:00	
Starting dose	5mg	5mg	5mg	15mg
1 st reduction	5mg	2.5mg	5mg	12.5mg
2 nd reduction	5mg	-	5mg	10mg
3 rd reduction	2.5mg	-	5mg	7.5mg
4 th reduction	-	-	5mg	5mg
5 th reduction	-	-	2.5mg	2.5mg

High-dose benzodiazepine reducing schedule

Patients using more than 50mg/day diazepam equivalent					
	Time of dose				Total dose daily
	08:00	12:00	17:00	21:00	
Starting dose	10mg	10mg	10mg	10mg	40mg
1 st reduction	10mg	5 mg	5mg	10mg	30mg
2 nd reduction	5mg	-	5mg	10mg	20mg
3 rd reduction	-	-	-	10mg	10mg
4 th reduction	-	-	-	5mg	5mg

Hội chứng cai thuốc ngủ BZD

- Khoảng thời gian giữa mỗi lần giảm liều phải dựa trên sự hiện diện và mức độ nghiêm trọng của các triệu chứng cai .
- Khoảng thời gian giữa các lần giảm càng dài thì hội chứng cai càng thoải mái và an toàn. (ít nhất một tuần giữa các lần giảm liều)
- Triệu chứng cai benzodiazepine giảm hẳn; cường độ của các triệu chứng không giảm một cách ổn định như hầu hết các hội chứng cai chất ma túy khác.
- Không được khuyến cáo tăng liều khi các triệu chứng xấu đi; thay vào đó, hãy kiên trì với liều hiện tại cho đến khi các triệu chứng thuyên giảm, sau đó tiếp tục với lịch trình giảm liều
- Điều trị triệu chứng có thể được sử dụng trong trường hợp các triệu chứng cai nghiện vẫn còn

Hội chứng cai rượu

- Việc cai rượu có thể rất khó khăn đối với bệnh nhân.
- Trong một số ít trường hợp, hội chứng cai rượu có thể đe dọa tính mạng và cần được can thiệp y tế khẩn cấp.
- Điều cực kỳ quan trọng là đánh giá và theo dõi bệnh nhân nghiện rượu một cách cẩn thận.

Hội chứng cai rượu

- Các triệu chứng cai rượu xuất hiện trong vòng 6 - 24 giờ sau khi ngừng rượu, nặng nhất sau 36 - 72 giờ và kéo dài trong 2 - 10 ngày.

Hội chứng cai rượu

Các triệu chứng bao gồm:

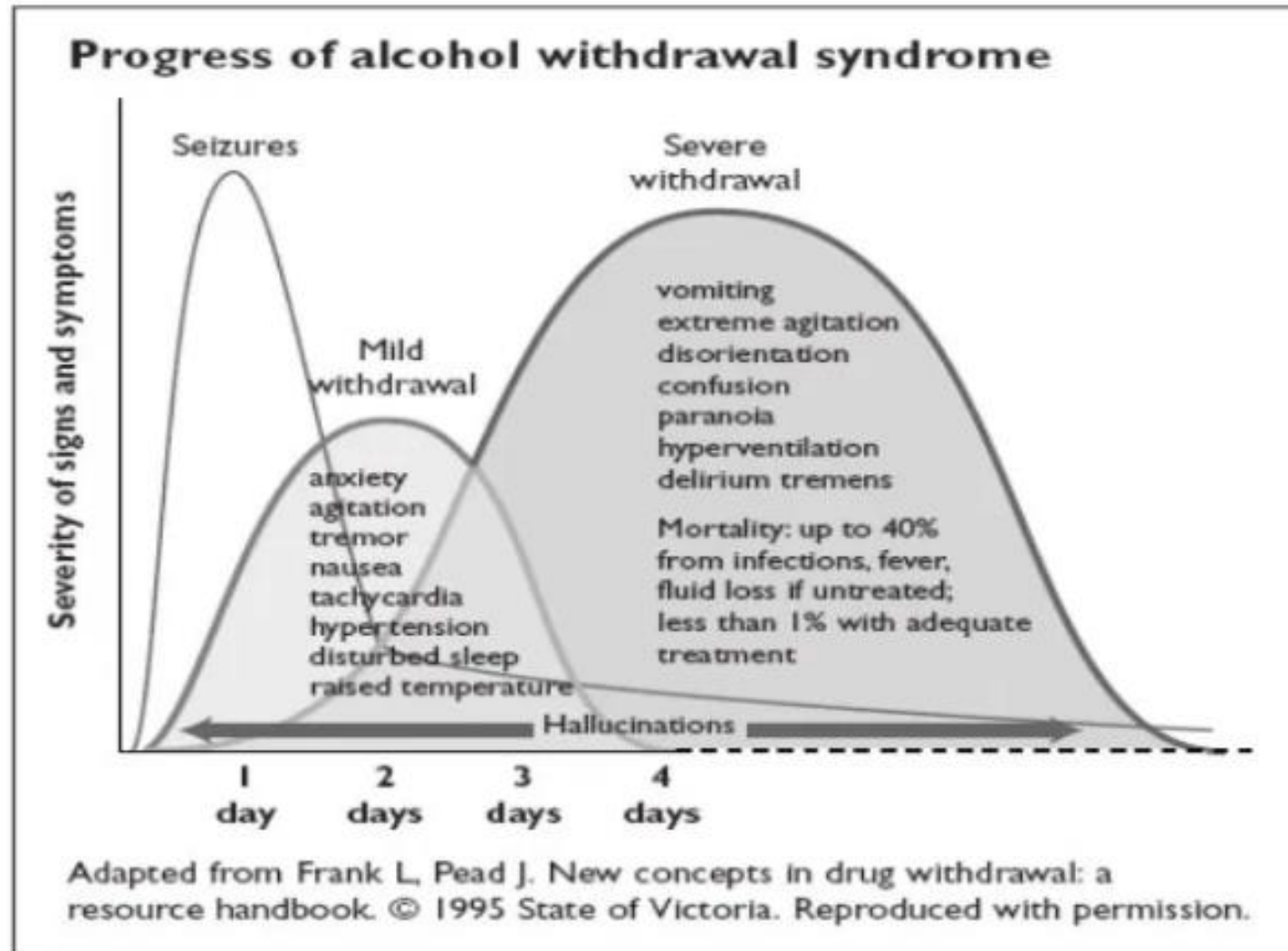
- Lo âu
- Đổ mồ hôi nhiều
- Run, đặc biệt là ở tay
- Mất nước
- Tăng nhịp tim và huyết áp
- Mất ngủ
- Buồn nôn và ói mửa
- Tiêu chảy

Hội chứng cai rượu

Hội chứng cai nghiêm trọng có thể dẫn đến các biến chứng:

- Co giật
- Ảo giác
- Mê sảng
- Dao động mạnh nhiệt độ cơ thể và huyết áp
- Kích động cực độ

Hội chứng cai rượu

Hội chứng cai rượu

- Quản lý:
- Bệnh nhân cần được theo dõi 3-4 lần mỗi ngày về các triệu chứng và biến chứng.
- Thang đo cai rượu (AWS) nên được thực hiện bốn giờ một lần trong ít nhất ba ngày hoặc lâu hơn nếu các triệu chứng cai nghiện vẫn còn.

Hội chứng cai

PERSPIRATION	
No abnormal sweating	0
Moist skin	1
Localised beads of sweat e.g. on face and chest	2
Whole body wet from sweat	3
Profuse maximum sweating – clothes, sheets are wet	4
TREMOR	
No tremor	0
Slight tremor upper extremities	1
Constant light tremor upper extremities	2
Constant marked tremor upper extremities	3
ANXIETY	
No apprehension or anxiety	0
Slight apprehension	1
Apprehension or understandable fear	2
Anxiety occasionally accentuated to state of panic	3
Constant panic-like anxiety	4

AGITATION	
Rests normally no sign of agitation	0
Slight restlessness, cannot sit or lie still, awake when others sleep	1
Moves constantly, looks tense, wants to get out of bed but obeys requests to stay into bed	2
Constantly restless, gets out of bed for no obvious reason, returns to bed if taken	3
Maximally restless, aggressive, ignores requests to stay in bed	4
TEMPERATURE	
37.0°C or less	0
37.1 – 37.5°C	1
37.6 – 38.0°C	2
38.1 – 38.5°C	3
above 38.5°C	4

HALLUCINATIONS	
No evidence of hallucinations	0
Distortion of real objects, aware these are not real if this is pointed out	1
Appearance of totally new objects or perceptions, aware that these are not real if this is pointed out	2
Believes hallucinations are real but still orientated in place and person	3
Believes himself to be in a totally non-existent environment, preoccupied and cannot be diverted or reassured	4
ORIENTATION	
Fully orientated in time place and person	0
Orientated in person but not sure where he is or what time it is	1
Orientated in person but not time and place	2
Doubtful personal orientation disoriented in time and place; there maybe short bursts of lucidity	3
Disoriented in time, place and person, no meaningful contact can be obtained	4

Appendix. Clinical Institute Withdrawal Assessment for Alcohol.*

Category	Range of Scores	Examples
Agitation	0-7	0=normal activity 7=constantly thrashes about
Anxiety	0-7	0=no anxiety, at ease 7=acute panic states
Auditory disturbances	0-7	0=not present 7=continuous hallucinations
Clouding of sensorium	0-4	0=oriented, can do serial additions 4=disoriented as to place, person, or both
Headache	0-7	0=not present 7=extremely severe
Nausea or vomiting	0-7	0=no nausea, no vomiting 7=constant nausea, frequent dry heaves and vomiting
Paroxysmal sweats	0-7	0=no sweat visible 7=drenching sweats
Tactile disturbances	0-7	0=none 7=continuous hallucinations
Tremor	0-7	0=no tremor 7=severe, even with arms not extended
Visual disturbances	0-7	0=not present 7=continuous hallucinations

* The Clinical Institute Withdrawal Assessment for Alcohol measures 10 categories of symptoms, with a range of scores in each. The maximal score is 67. Minimal-to-mild withdrawal symptoms result in a total score below 8; moderate withdrawal symptoms (marked autonomic arousal), in a total score of 8 to 15; and severe withdrawal symptoms, in a total score of more than 15. High scores are predictive of seizures and delirium.

Hội chứng cai rượu

Xử trí khi hội chứng cai rượu nhẹ (điểm AWS 1-4)

- Bệnh nhân nên uống 2-4 lít nước mỗi ngày trong thời gian cai nghiện để thay thế các chất lỏng bị mất qua mồ hôi và tiêu chảy.
- Các chất bổ sung đa sinh tố và đặc biệt là các chất bổ sung vitamin B1 (thiamine) (ít nhất 100mg mỗi ngày trong thời gian cai nghiện) cũng nên được cung cấp để giúp ngăn ngừa suy giảm nhận thức
- Cung cấp điều trị triệu chứng và chăm sóc hỗ trợ khi cần

Hội chứng cai rượu

- Xử trí khi hội chứng cai rượu trung bình (điểm AWS 5-14)

Diazepam for management of moderate alcohol withdrawal

	Time of dose:			
	08:00	12:00	17:00	21:00
Days 1-2	10 mg	10 mg	10 mg	10 mg
Day 3	10 mg	5 mg	5 mg	10 mg
Day 4	5 mg	-	5 mg	10 mg
Day 5	-	-	-	10 mg

- Nếu không kiểm soát được đầy đủ các triệu chứng cai rượu, thêm diazepam (tối đa 120mg trong 24 giờ).
- Theo dõi bệnh nhân cẩn thận khi dùng thuốc an thần quá mức. Khi các triệu chứng được kiểm soát, làm theo quy trình như trên

Hội chứng cai rượu

Quản lý hội chứng cai rượu nặng (điểm AWS 15+)

- Bệnh nhân hội chứng cai rượu nặng cũng cần dùng thuốc an thần diazepam, một lượng rất lớn diazepam, lớn hơn nhiều lần so với chỉ định cho bệnh nhân có hội chứng cai rượu vừa phải.
- Cho 20mg diazepam bằng đường uống mỗi 1-2 giờ cho đến khi các triệu chứng được kiểm soát và điểm AWS nhỏ hơn 5. Theo dõi bệnh nhân thường xuyên trong thời gian này để tránh an thần quá mức.
- Trong một số trường hợp hiếm hoi, bệnh nhân nghiện rượu có thể gặp các biến chứng nghiêm trọng như co giật, ảo giác, dao động nguy hiểm về nhiệt độ cơ thể và huyết áp, kích động cực độ và mất nước cực độ. Những triệu chứng này có thể đe dọa tính mạng. Dùng 20mg diazepam mỗi 1-2 giờ cho đến khi các triệu chứng được kiểm soát. Lưu ý rằng có thể cần liều rất lớn diazepam cho việc này. Trong trường hợp mất nước nghiêm trọng, cung cấp dịch tĩnh mạch với muối kali và magiê

Hội chứng cai cần sa, cỏ Mỹ

- Hội chứng cai cần sa thường nhẹ, nhưng bệnh nhân có thể khó đối phó. Các triệu chứng kéo dài từ một đến hai tuần .

Hội chứng cai cần sa

Các triệu chứng bao gồm:

- Lo lắng và cảm giác sợ hãi chung và phân ly
- Bồn chồn
- Cáu gắt
- Kém ăn
- Giấc ngủ bị xáo trộn, đôi khi được đánh dấu bằng những giấc mơ sống động
- Rối loạn tiêu hóa
- Đổ mồ hôi đêm
- Run

Hội chứng cai cần sa

Quan sát và giám sát

- Bệnh nhân nên được theo dõi sau mỗi ba đến bốn giờ để đánh giá các biến chứng như lo lắng và phân ly trầm trọng hơn, có thể cần dùng thuốc.

Cảm ơn sự chú ý lắng nghe
